BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

MĨ THUẬT 10

ĐỒ HOẠ (TRANH IN)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

NGUYỄN XUÂN NGHỊ (Tổng Chủ biên)
PHẠM DUY ANH (Chủ biên)
NGUYỄN THỊ MAY – HOÀNG MINH PHÚC

MĨ THUẬT

ĐỒ HOẠ (TRANH IN)

10

(Tái bản lần thứ hai)

sach-giao-khoa.com

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG SÁCH

Mỗi bài học trong sách giáo khoa *Mĩ thuật 10 – Đồ hoạ (tranh in)* được tổ chức thành bốn hoạt động cụ thể sau:

KHÁM PHÁ — Học sinh tìm hiểu, có nhận thức ban đầu về nội dung bài học.

NHẬN BIẾT — Học sinh lĩnh hội và hình thành kiến thức, kĩ năng liên quan đến bài học.

THẢO LUẬN — Học sinh củng cố nội dung, yêu cầu cần đạt được của bài học.

VẬN DỤNG — Học sinh sử dụng kiến thức, kĩ năng đã học để giải quyết những vấn đề của cuộc sống liên quan đến bài học.

sách-giáo-khoa.com

Câu lệnh thực hành

Câu hỏi

Những hướng dẫn kĩ thuật, cách làm sản phẩm mĩ thuật trong sách có tính gợi ý, nhằm giúp học sinh thuận tiện hơn trong việc thực hành.

Hãy bảo quản, giữ gìn sách giáo khoa để dành tặng các em học sinh lớp sau!

LỜI NÓI ĐẦU

Nội dung *Đồ hoạ (tranh in)* cấp Trung học phổ thông giúp học sinh tìm hiểu về nghệ thuật đồ hoạ tranh in, cũng như hình thành và phát triển năng lực mĩ thuật trong thực hành, sáng tạo sản phẩm mĩ thuật với kĩ thuật in bản dập, in nổi, in độc bản. Trong đó, sách giáo khoa *Mĩ thuật 10 – Đồ hoạ (tranh in)* được biên soạn nhằm mục đích giới thiệu những kiến thức về đồ hoạ tranh in và kĩ năng cơ bản để thực hiện bài thực hành theo kĩ thuật in bản dập để tạo nên sản phẩm mĩ thuật.

Nội dung biên soạn giúp học sinh có hiểu biết khái quát về sự ra đời nghệ thuật đồ hoạ tranh in. Qua đó biết được vài nét về nghệ thuật Đồ họa (tranh in) và đặc điểm của tranh in bản dập, cũng như biểu đạt được cảm xúc thông qua kĩ thuật in bản dập. Cuốn sách giới thiệu kĩ năng, kĩ thuật tạo hình cho sản phẩm đồ hoạ tranh in giúp học sinh hình thành kiến thức, kĩ năng, vận dụng vào thực hành sáng tạo và thêm yêu nghệ thuật đồ hoạ tranh in với ngôn ngữ đặc trưng như nét, chấm, màu sắc,... Từ đó, học sinh có sự lựa chọn và định hướng nghề nghiệp trong tương lai.

Mĩ thuật 10 – Đồ hoạ (tranh in) gồm hai bài: *Nghệ thuật đồ hoạ tranh in* và *Tranh in bản dập*. Mỗi bài học được biên soạn theo bốn hoạt động chính: Khám phá – Nhận biết – Thảo luận – Vận dụng, phù hợp với khả năng lĩnh hội kiến thức và khả năng thực hành của học sinh. Qua đó góp phần cùng các nội dung Mĩ thuật khác hình thành, phát triển năng lực theo yêu cầu đặt ra đối với môn học.

CÁC TÁC GIẢ

MỤC LỤC

Bài	NỘI DUNG	Trang
1	Nghệ thuật đồ hoạ tranh in	5
2	Tranh in bản dập	15
	Một số thuật ngữ dùng trong sách	30
	Bảng tra cứu tên riêng nước ngoài	31

sach-giao-khoa.com

BÀI 1

NGHỆ THUẬT ĐỒ HOẠ TRANH IN

Yêu cầu cần đạt

- Biết vài nét khái quát về nghệ thuật đồ hoạ tranh in;
- Hiểu về một số kĩ thuật của đồ hoạ tranh in;
- Giới thiệu được nét đẹp của tác phẩm thông qua đặc điểm, ngôn ngữ tạo hình của đồ hoạ tranh in;
- Biết chia sẻ, trân trọng giá trị của nghệ thuật đồ hoạ tranh in truyền thống.

KHÁM PHÁ

Đồ hoạ tranh in

Đồ hoạ tranh in là một thể loại của mĩ thuật mà sản phẩm được thực hiện bởi một số kĩ thuật như: in nổi, in lõm, in phẳng,... Trong đó, yếu tố đường nét, chấm, màu sắc được thể hiện đặc trưng. Sản phẩm đồ hoạ tranh in gồm các tác phẩm đồ hoạ độc lập, minh hoạ cho tác phẩm văn học, báo chí,... Nghệ thuật đồ hoạ tranh in có lịch sử phát triển từ rất sớm với những hình thức thể hiện khác nhau nhằm mục đích truyền bá tri thức, thưởng ngoạn, trang trí,...

Nguyễn Tiến Chung, *Ngày Chủ nhật*, 1960, tranh in khắc gỗ màu[1]

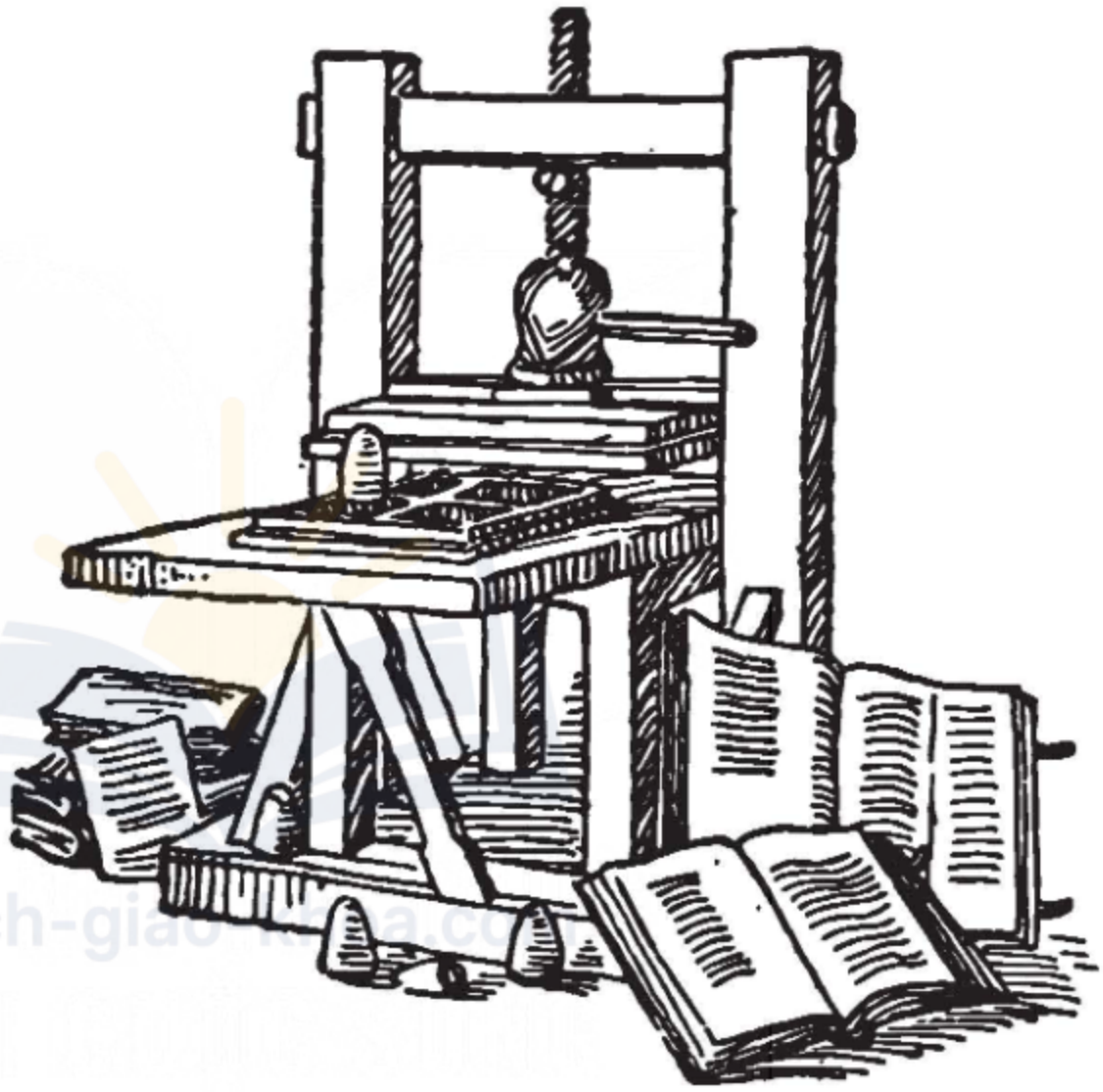
(1) Nguồn: Bảo tàng Mĩ thuật Việt Nam

Khái quát về đồ hoạ tranh in

Đồ hoạ tranh in thế giới

Đồ hoạ tranh in giữ một vị trí quan trọng trong lịch sử phát triển của nghệ thuật. Những ván in đầu tiên được tìm thấy vào thế kỉ 8 ở Trung Hoa, trong vai trò phổ biến tôn giáo, minh hoạ sách phục vụ đời sống xã hội, trang trí và phổ biến tri thức. Ở phương Tây, kĩ thuật in khắc gỗ ra đời muộn hơn, gắn liền kĩ thuật in trang trí trên vải. Từ thế kỉ 15, sau khi Giô-han-nơ Gun-ten-bớc (Johannes Gutenberg) hoàn thiện máy in, kĩ thuật in khắc gỗ thay dần sách viết tay và đồ hoạ trang trí sách phát triển ở phương Tây những thế kỉ trước.

Đến giữa thế kỉ 15, kĩ thuật in khắc kim loại ra đời đánh dấu một bước tiến quan trọng trong lịch sử đồ hoạ tranh in bên cạnh nghệ thuật khắc gỗ. Từ thế kỉ 15 đến thế kỉ 18, 19, in khắc kim loại giữ vị trí quan trọng trong sáng tác tranh in đồ hoạ ở phương Tây gắn liền với tên tuổi của các hoạ sĩ An-brếch Đuy-re (Albrecht Dürer), Han Hô-bê (Hans Holbein), Rem-brăng (Rembrandt),... Đến thế kỉ 18, kĩ thuật in đá xuất hiện là tiền đề cho các loại hình nghệ thuật mới như in ốp-sét, in khắc cao su và các hình thức đồ hoạ in ấn khác.

Máy in gỗ của Giô-han-nơ Gun-ten-bớc[1]

Đồ hoạ tranh in Việt Nam

Trong lịch sử nghệ thuật Việt Nam, đồ hoạ in khắc gỗ là một trong những loại hình nghệ thuật có truyền thống lâu đời nhất. Sự phát triển của tranh in khắc gỗ Việt Nam gắn liền với tên tuổi một số dòng tranh dân gian ra đời từ thế kỉ 16 – 18 như: tranh dân gian Đông Hồ (Bắc Ninh), Hàng Trống (Hà Nội), làng Sình (Huế), Kim Hoàng (Hà Tây cũ nay là Hà Nội). Những dòng tranh này cùng với nghệ thuật tranh in hiện đại Việt Nam như: in khắc gỗ, in khắc kim loại, in khắc cao su, in đá, in lưới,... phát triển từ đầu thế kỉ 20 đã trở thành một loại hình nghệ thuật quan trọng phản ánh tư duy thẩm mĩ và đời sống xã hội Việt Nam.

Hãy trình bày hiểu biết về sự xuất hiện của loại hình đồ hoạ tranh in.

(1) Nguồn: Wikipedia

NHẬN BIẾT

Một số kĩ thuật sử dụng trong đồ hoạ tranh in

Trong lịch sử phát triển của nghệ thuật đồ hoạ tranh in, kĩ thuật in đồ hoạ phát triển rất đa dạng, gắn liền với lịch sử phát triển của chất liệu và công nghệ. Đặc trưng của nghệ thuật đồ hoạ tranh in chính là khả năng nhân bản. Kĩ thuật thực hiện bản in là quá trình chế bản hoặc tạo bản được phân loại theo thành phần tiếp xúc hoặc thành phần tác động của bản in, được hiểu là phần được in lên tranh, gồm kĩ thuật in nổi, in lõm, in phẳng, in xuyên, in độc bản,... Mỗi phương pháp in đều mang đến những hiệu quả thẩm mĩ khác nhau, nhờ đó các nghệ sĩ có thể lựa chọn phương pháp in phù hợp trong sáng tác.

Kĩ thuật in nổi

Kĩ thuật in nổi gồm các thể loại tranh in trên bề mặt chất liệu được khắc nổi như gỗ, thạch cao, cao su, bìa,... Tranh in là phần nổi cao và những phần không in được khắc bỏ. Bản in trên giấy, vải, lụa,... được gọi là dương bản. Ván in (ván khắc) được gọi là âm bản, hình ảnh trên âm bản thường được khắc ngược với hình ảnh được in. Tuỳ từng trường hợp và ý đồ của tác giả, bản in nét và bản in màu có thể phân tách hoặc thực hiện trên cùng một ván in như trường hợp tranh in khắc gỗ phá bản, ván in nét và in màu đều được thực hiện trên cùng một bản khắc.

Ca-txư-si-ca Hô-cư-xai (Katsushika Hokusai), *Sóng lớn ngoài khơi Ca-na-ga-oa* (Great wave off Kanagawa), 1826 – 1833, tranh in khắc gỗ màu(1)

Đường Ngọc Cảnh, *Phong cảnh*, tranh in khắc thạch cao(2)

Trần Tuyết Mai, *Xoan tháng Ba*, tranh in khắc cao su(3)

Sự khác nhau giữa tác phẩm hội hoạ và đồ hoạ tranh in bằng kĩ thuật in nổi là gì?

(1) Nguồn: Wikipedia
(2), (3) Nguồn: Tác giả cung cấp

Kĩ thuật in lõm

Kĩ thuật in lõm gồm các thể loại tranh in trên kim loại như kẽm, đồng, nhôm, i-nốc,... Trong kĩ thuật khắc lõm có khắc nguội (còn gọi là khắc khô) là phương pháp dùng dao khắc (có mũi nhọn) khắc trực tiếp trên bề mặt kim loại và khắc nóng là phương pháp dùng acid ăn mòn kim loại. Phần được in là phần lõm xuống, phần không in được che phủ bề mặt để acid không ăn mòn.

Lê Mai Khanh, *Bé Phương*,
tranh in khắc kẽm (khắc nóng)(1)

An-brếch Đuy-re, *Thánh Giê-rôm trong nghiên cứu của mình*
(St.Jerome in his study), 1514, tranh in khắc đồng (khắc nguội)(2)

Sự khác nhau giữa kĩ thuật in nổi và in lõm như thế nào?

(1) Nguồn: Tác giả cung cấp
(2) Nguồn: Wikipedia

Kĩ thuật in phẳng (hoặc in bằng)

Kĩ thuật in phẳng là phương pháp in nền thấp: phần được in và phần không được in gần như nằm trên cùng một mặt phẳng. Nền in là giấy, bản in là đá, nhôm hoặc kẽm, mi-ca, kính,...

Trần Văn Quân, *Ra đồng*, 1985, tranh in đá, 60 x 40 cm(1)

Kĩ thuật in xuyên

Tranh in xuyên hay kĩ thuật in xuyên chỉ các phương pháp in hình ảnh với kĩ thuật làm cho màu in đi xuyên qua, bằng cách phun, gạt hay quét màu trên một khuôn in được lấy từ tự nhiên như hoa lá hay khuôn in được trổ thủng trên mặt giấy, giấy bìa, mi-ca, hoặc khung lưới,... Phương pháp in này được dùng chủ yếu trong công nghệ in lưới. Các đường nét, mảng hình được in bằng phương pháp in xuyên chủ yếu có độ phẳng và độ mịn khá giống nhau do lượng mực in gạt qua khuôn in được dàn đều.

Tô-ba Mi-ca (Toba Mika), *Sắc màu lung linh* (The shimmer of the heated air), tranh in lụa(2)

(1) Nguồn: Tác giả cung cấp
(2) Nguồn: Tô-ba Mi-ka

Kĩ thuật in độc bản

In độc bản là phương pháp in chỉ cho ra một tác phẩm duy nhất. Kĩ thuật phổ biến nhất của tranh in độc bản là vẽ hình bằng màu, mực in lên tấm kính, mi-ca hoặc kim loại,... (mặt phẳng không thấm nước) rồi in ra giấy. Trong cách thể hiện tranh in độc bản có kĩ thuật vẽ màu lên bề mặt khuôn in như theo nguyên tắc nghệ thuật hội hoạ hoặc dùng kĩ thuật in, chế bản với đồ vật có sẵn từ thiên nhiên hay đồ vật tự tạo theo ý tưởng sáng tạo của người vẽ.

Nguyễn Nghĩa Duyện, *Hạ Long*, tranh in độc bản(1)

Lê Huy Tiếp, *Màu xanh*, tranh in độc bản(2)

Hãy trình bày một số kĩ thuật in trong nghệ thuật đồ hoạ tranh in.

– Cách thực hiện kĩ thuật in;

– Hiệu quả bề mặt tranh in ở mỗi kĩ thuật;

– Sự giống và khác nhau giữa các kĩ thuật.

(1), (2) Nguồn: Tác giả cung cấp

Ngôn ngữ tạo hình của nghệ thuật đồ hoạ tranh in

Chấm

Chấm là yếu tố cơ bản trong nghệ thuật và là đơn vị đầu tiên của ngôn ngữ tạo hình. Trong đồ hoạ tranh in, chấm được tạo nên bằng cách khắc, điểm màu trong tranh khắc gỗ hay ăn mòn trong tranh khắc đồng, khắc kẽm, tranh in đá,... nên các hiệu ứng khác nhau trên bề mặt tranh.

Ư-ta-ga-oa Hi-rô-si-gê (Utagawa Hiroshige), *Ô-ca-bê* (Okabe), 1832 – 1833, tranh in khắc gỗ, 38,7 x 25,4 cm[1]

Na-tha-ni-en Cu-ri-ê (Nathaniel Currier), *Đêm hè* (Summer Night), khoảng thế kỉ 19, tranh in thạch cao, 41,7 x 30,5 cm[2]

(1), (2) Nguồn: Wikipedia

Nét

Nét là đường tạo thành do sự dịch chuyển của một điểm hoặc chấm, gồm nhiều loại như: đậm, nhạt, nhịp nhàng, uyển chuyển hoặc gãy khúc, dày, mỏng, nét đều hay thay đổi. Trong đồ hoạ tranh in, nét có tính trừu tượng và cô đọng hoá, được tạo nên từ nhiều kĩ thuật như khắc nổi, khắc lõm, khắc phẳng hay kĩ thuật không cần khắc trong in lưới, in độc bản, in phối chất,...

Nguyễn Đức Lân, *Đợi chờ*, tranh in khắc gỗ(1)

Lê Thị Hiền, *Rừng buông*, tranh in khắc gỗ đen trắng(2)

(1), (2) Nguồn: Tác giả cung cấp

Màu sắc

Màu sắc trong đồ hoạ tranh in được thực hiện gián tiếp qua quá trình chế bản khắc và in ấn. Do đó, màu sắc trong mỗi bản tranh in được thể hiện ra giấy ở những phần bắt màu. Căn cứ theo độ cao/ thấp của khuôn/ ván in, lượng màu và kĩ thuật in nên màu sắc trên mỗi bản in không thể tuyệt đối giống nhau. Điều này cũng làm nên hiệu quả đặc trưng trên bề mặt tranh in như sắc độ dịch chuyển êm, gợi cảm giác không gian, bề mặt mềm xốp,...

Mai Anh, *Ca trù*, tranh in khắc gỗ màu(1)

Nguyễn Tiến Chung, *Sau giờ lao động*, tranh in khắc gỗ màu(2)

Chấm, nét và màu sắc trong tác phẩm đồ hoạ tranh in có đặc điểm gì?

(1), (2) Nguồn: Bảo tàng Mĩ thuật Việt Nam

THẢO LUẬN

Trao đổi, thảo luận với các thành viên trong nhóm về các nội dung sau:

– Đặc điểm của nghệ thuật đồ hoạ tranh in.

– Các kĩ thuật in cơ bản trong nghệ thuật đồ hoạ tranh in.

– Vai trò của nét, chấm, màu sắc trong tạo hình đồ hoạ tranh in.

– Yếu tố tạo hình trong hai tác phẩm đồ hoạ tranh in được thể hiện như thế nào?

Nguyễn Đức Hoà, *Trời mưa*, tranh in khắc gỗ đen trắng(1)

Đặng Thạc, *Lên đường*, tranh in khắc gỗ màu(2)

VẬN DỤNG

Sưu tầm hình ảnh về tác phẩm đồ hoạ (tranh in) qua tạp chí, internet,...

---

(1), (2) Nguồn: Tác giả cung cấp

BÀI 2

TRANH IN BẢN DẬP

Yêu cầu cần đạt

- Biết được đặc điểm của kĩ thuật và tranh in bản dập;
- Hiểu và sử dụng kĩ thuật dập trong thực hành, sáng tạo tranh in bản dập đơn giản;
- Biết trân trọng và giới thiệu được vẻ đẹp của tranh in bản dập.

KHÁM PHÁ

Bản dập

Bản dập là bản in lại những nét chính của một bản chạm khắc về bố cục, hình vẽ, độ nông-sâu,... bằng cách đặt một tờ giấy mỏng (giấy dó, giấy bản, giấy xuyến) lên trên bề mặt của một bản chạm khắc đá, gỗ hay đồng rồi dùng màu xoa và dập lên mặt giấy. Các hoạ sĩ, nhà nghiên cứu, nhà khảo cổ thực hiện bản dập để ghi lại văn tự (thác bản), hoa văn hay hình trang trí khắc trên mặt trống đồng, bia đá, trên các đồ thờ, công trình kiến trúc cổ.(1)

Dập bia tại chùa Linh Mụ, thành phố Huế(2)

(1) Nguồn: *Theo* Đặng Thị Bích Ngân (Chủ biên), *Từ điển mĩ thuật phổ thông*, NXB Giáo dục, 2002, tr. 16 – 17.
(2) Nguồn: Thọ Quốc

Một số kĩ thuật in bản dập

Kĩ thuật đập màu

– Kĩ thuật đập màu là phương pháp dùng giấy dó, giấy bản hoặc một số loại giấy khác có tính chất mềm, dai và thấm mực đặt lên bề mặt bản khắc (đá, gỗ, kim loại,...), sau đó dùng màu bột hoặc mực dập (đập màu) lên trên mặt giấy. Phương pháp này chỉ thực hiện được với những hình khắc chìm và chạm nổi thấp.

Sử dụng kĩ thuật đập màu để ghi chép hoa văn trên bia đá tại chùa Diệu Đế, thành phố Huế(1)

– Xét về hiệu quả của thể loại, bản dập theo kĩ thuật đập màu phản ánh được chính xác hiện trạng bề mặt hình trang trí nhưng vẫn tạo được sự mềm mại giữa các khối nổi và chìm.

Bản dập hoạ tiết trên gỗ ở đình Hoành Sơn, Nghệ An(2)

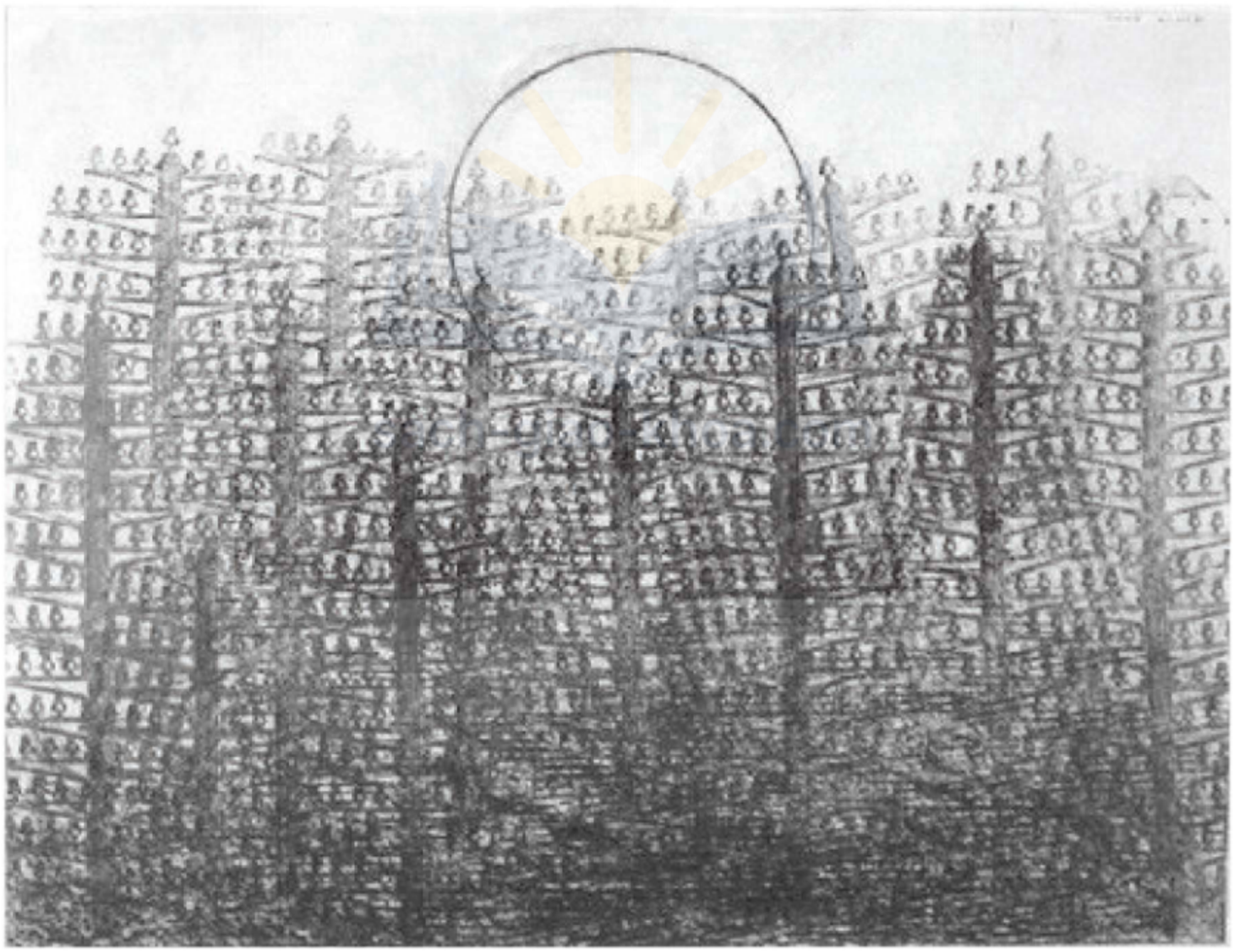
(1), (2) Nguồn: Thọ Quốc

Kĩ thuật chà xát

Kĩ thuật chà xát là một kĩ thuật tạo ra hình bằng cách đặt tờ giấy lên trên bề mặt một vật có hình hoặc ganh nhám như vân gỗ hay vải toan, chà bút chì, màu sáp, phấn màu,... tới khi bề mặt của vật bên dưới hiện rõ trên giấy.

Chà xát bằng bút chì trên thân cây[1]

Mác An (Max Ernst), *Cánh rừng và mặt trời* (The forest and the sun), 1931, tranh in bản dập[2]

(1) Nguồn: Tác giả cung cấp
(2) Nguồn: moma.org/collection/works/37053

Phối hợp một số kĩ thuật khác

Trong quá trình thực hiện ghi chép hoạ tiết, tuỳ thuộc điều kiện có thể dùng kết hợp các kĩ thuật dập nổi, dập chìm, chà xát,... để ghi chép hoạ tiết.

Sử dụng xơ mướp chà xát bề mặt giấy để lấy mực từ ván in gỗ(1)

Sử dụng lá cây chà xát kết hợp kĩ thuật đập/ dập để in(2)

Sử dụng lá cây chà xát phía trên mặt giấy để lấy mực từ ván gỗ ra giấy(3)

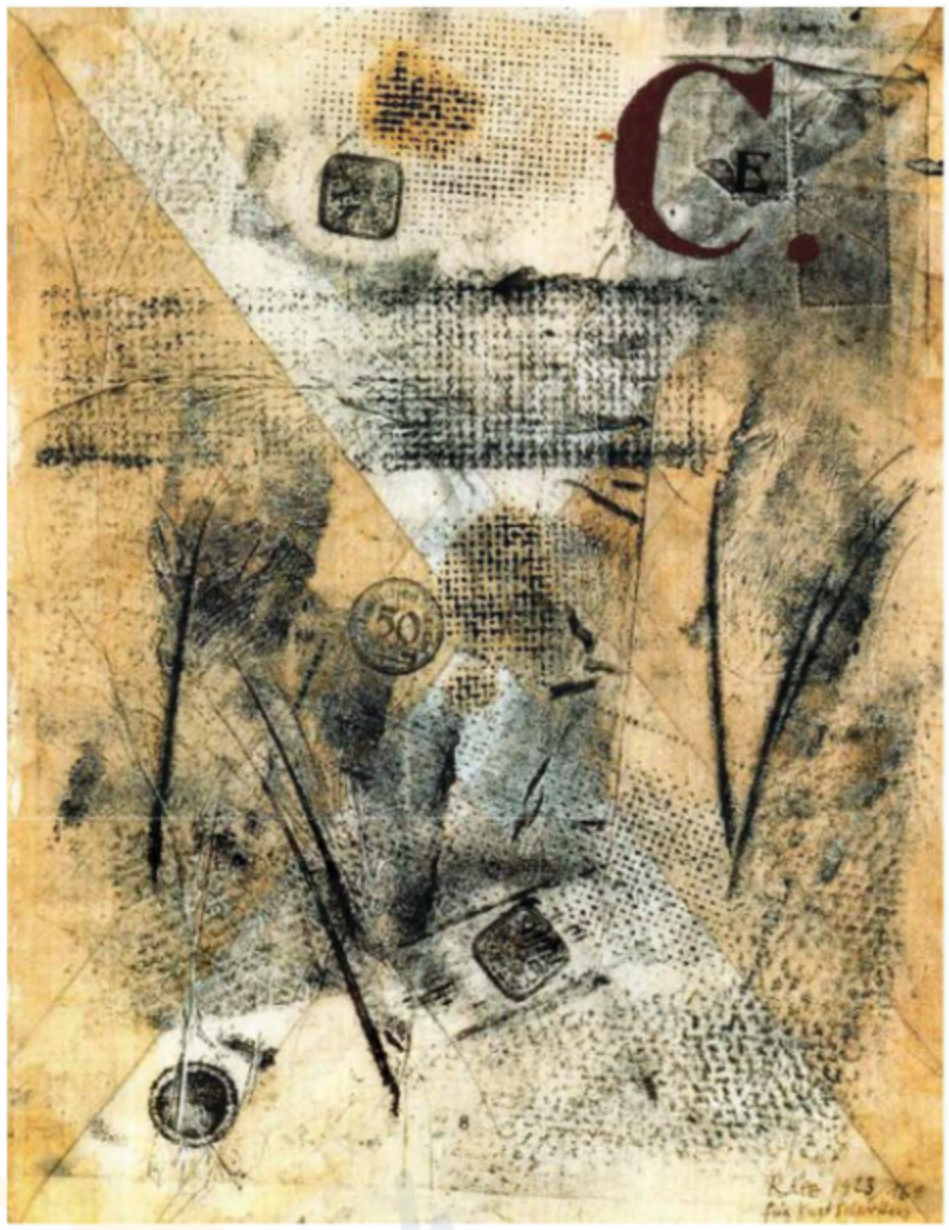
Hãy kể tên và thực hiện một số kĩ thuật in bản dập.

(1), (2), (3) Nguồn: Minh Phúc

NHẬN BIẾT

Tranh in bản dập

Tranh in bản dập là cách gọi chung các loại tranh được sáng tạo từ phương pháp đập màu, chà xát thủ công từ một khuôn in có hình ảnh, hoạ tiết, độ nhám hoặc vân gỗ, đá, cao su, kim loại,... lên bề mặt giấy. Đây là hình thức tạo hình ảnh một cách gián tiếp, không như vẽ trực tiếp ở hội hoạ. Tranh in bản dập có thể sử dụng một hoặc nhiều cách in để tạo nền, hình nhằm tạo một hiệu quả hấp dẫn về mặt thị giác.

Pôn Cờ-le (Paul Klee), *Chữ C*
(C' für Kurt Schwitters), 1923, tranh in bản dập(1)

Mác An, *Cây hạt dẻ* (Le start du chataigner),
1925, tranh in bản dập(2)

(1) Nguồn: en.wahooart.com/@@/8LT3Z6-Paul-Klee-%27%27C%27%27-f%C3%BCr-Kurt-Schwitters
(2) Nguồn: catawiki.com/fr/l/42615923-max-ernst-histoire-naturelle-1926-le-start-du-chataignier

Các bước tạo sản phẩm mĩ thuật từ kĩ thuật in bản dập

Kĩ thuật in bản dập trong thực hành, sáng tạo sản phẩm mĩ thuật là khai thác, vận dụng các kĩ thuật in bản dập từ những vật liệu sẵn có trong cuộc sống, với mục đích ghi chép mẫu hoạ tiết để thể hiện ý tưởng và sáng tạo trên bản in. Từ cách thực hiện bằng phương pháp cọ bút chì, màu sáp hoặc đập màu đơn giản, các thao tác sử dụng phương tiện thực hành, kĩ năng quan sát mẫu vật và kĩ năng tạo bản vẽ (hình) chính xác được hình thành để mang lại những hiệu quả hấp dẫn. Bên cạnh đó, việc tiếp cận và lấy mẫu vật từ thiên nhiên, cuộc sống giúp học sinh biết trân trọng thiên nhiên, trân trọng giá trị cuộc sống và khoa học.

Tìm ý tưởng và lựa chọn hình mẫu thể hiện

Từ những vật liệu đơn giản và gần gũi trong cuộc sống hoặc những vật liệu thân thiện với môi trường như lá cây, bàn, ghế gỗ, mặt lưới, khăn trải bàn, chìa khoá, hộp bút, bìa sách in chữ hoặc hình nổi, hình chạm khắc trên kim loại, gỗ,... học sinh có thể lựa chọn vật liệu và hình mẫu theo ý thích để thực hiện:

– Sử dụng hình mẫu khai thác từ thiên nhiên: lá cây, thân cây,...

– Sử dụng hình mẫu có sẵn trong cuộc sống: lưới, vải,...

Nên tìm hình mẫu có kết cấu bề mặt nổi hoặc chìm thấp để dễ thực hiện.

Hình mẫu từ thiên nhiên và cuộc sống[1]

(1) Nguồn: Nguyễn May

Chuẩn bị dụng cụ

Cách thực hiện kĩ thuật in này đơn giản và cần ít nguyên liệu: bút chì, màu sáp, giấy vẽ, màu vẽ, xơ mướp hoặc con lăn,...

Dụng cụ thực hành(1)

Cách thức thực hiện

– Chọn hình mẫu có khối nổi hoặc chìm để in.

– Đặt giấy lên trên hình cần in.

– Dùng bút chì hoặc màu sáp chà xát nhẹ trên mặt giấy để làm hiện rõ hoạ tiết của vật thể.

– Vệt chì hoặc màu in sẽ hằn trên bề mặt giấy in.

(1) Nguồn: Hoàng Phúc

Tìm hiểu các bước thực hiện sản phẩm mĩ thuật bằng phương pháp chà xát bút chì

1. Chuẩn bị nguyên liệu in

2. Đặt giấy lên hình cần in

3. Dùng bút chì chà xát

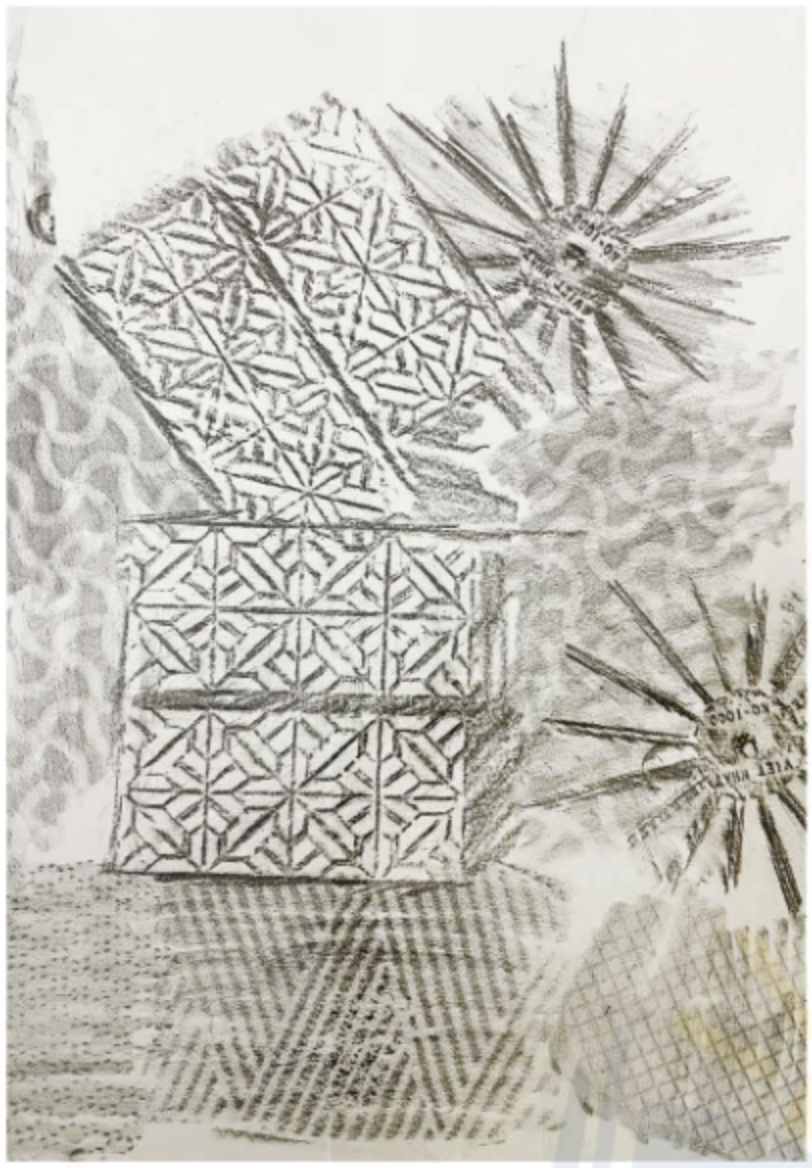

4. Hoàn thiện sản phẩm

Hãy thực hiện một bản in đen-trắng bằng phương pháp chà xát bút chì thể hiện về chủ đề thiên nhiên.

Nguồn: Tác giả cung cấp

Quan sát một số sản phẩm mĩ thuật được thực hiện bằng phương pháp chà xát bút chì và cho biết hiệu quả bề mặt đối với thị giác như thế nào.

Phạm Mai Hoa, *Ô cửa*, 2020, tranh in bản dập(1)

Phạm Hà, *Hoa*, 2020, tranh in bản dập(2)

Nguyễn Đắc Duy, *Phong cảnh*, 2020, tranh in bản dập(3)

(1), (2), (3) Nguồn: Tác giả cung cấp

EM CÓ BIẾT:

Một số tranh in bản dập được thực hiện theo kĩ thuật chà xát bằng màu sáp, đập màu, lăn màu.

Kĩ thuật chà xát bằng màu sáp

Kĩ thuật chà xát bằng màu sáp là kĩ thuật tạo hoa văn trên bề mặt bằng cách đặt giấy lên bản mẫu hoa văn và dùng màu sáp chà xát lên giấy. Khi sử dụng kĩ thuật này trong thực hành, sáng tạo tranh, cần xác định được hình và lựa chọn bản mẫu hoa văn để làm nổi bật sự đa dạng của bề mặt hình cần thể hiện.

Kĩ thuật chà xát bằng màu sáp[1]

Một số sản phẩm của học sinh

Bản in hoa văn bằng màu sáp[2]

Đỗ Thương Dung, *Chân dung,* tranh in bản dập[3]

(1), (2), (3) Nguồn: Tác giả cung cấp

Kĩ thuật in đập màu

Kĩ thuật in đập màu là sử dụng màu bột (hoặc chất liệu tương đương) để thể hiện mẫu hoa văn cần thể hiện trên giấy. Khi thực hiện kĩ thuật này, phần nổi của mẫu hoa văn sẽ được in trên giấy thông qua cách dùng mút (hoặc giẻ) thấm màu và đập trên giấy đặt lên hoa văn cần in.

Kĩ thuật in đập màu trên mặt giấy[1]

Một số sản phẩm của học sinh

Lê Thị Khánh Huyền, *Tĩnh vật*, tranh in bản dập[2]

Nguyễn Vân Anh, *Hoa*, 2018, tranh in bản dập[3]

---

(1), (2), (3) Nguồn: Tác giả cung cấp

Kĩ thuật in lăn màu

Kĩ thuật in lăn màu sử dụng quả lô (ru-lô) lăn màu lên bề mặt giấy đặt trên hình mẫu. Mực từ quả lô sẽ hiện lên những chi tiết nổi và tạo bản in.

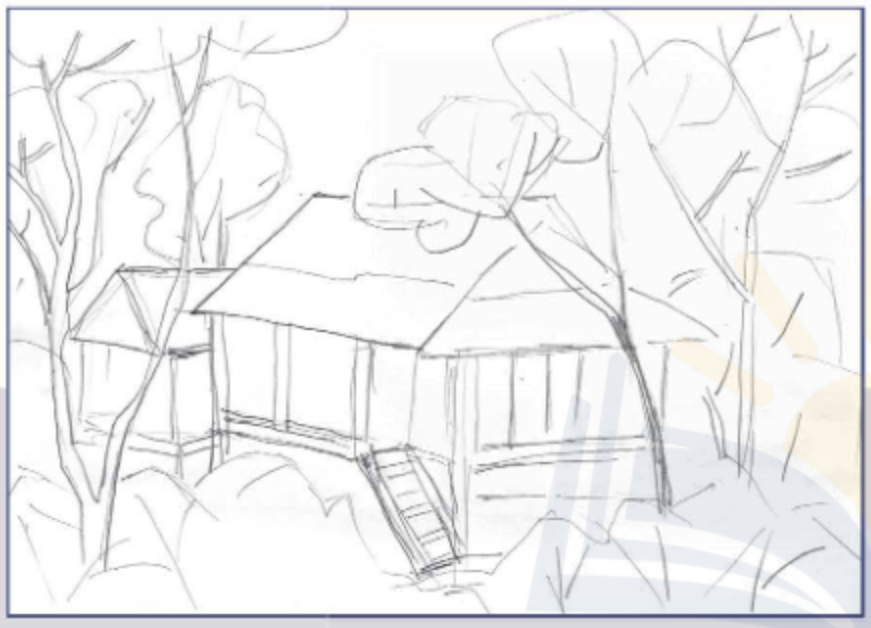

Nguồn: Tác giả cung cấp

Tìm hiểu các bước thực hiện bản in từ hình mẫu trong thiên nhiên và cuộc sống bằng các phương pháp in dập khác nhau

Các bước gợi ý thực hiện sản phẩm:

- Tìm ý tưởng;
- Tìm hình mẫu từ thiên nhiên và cuộc sống;
- Lựa chọn kĩ thuật/ hình thức thể hiện;
- Chuẩn bị dụng cụ và vật liệu thực hành;
- Đặt hình mẫu trên mặt phẳng, chà xát, lăn, vẽ hoặc đập màu trên bề mặt (mặt trước hoặc mặt sau) của đối tượng in;
- Có thể lựa chọn nhiều chi tiết;
- Hoàn thiện sản phẩm in theo ý tưởng đã định.

1. Lên ý tưởng và phác thảo bố cục

2. Đặt vật liệu in dưới bản giấy, dùng màu chà xát trên mặt giấy

sach-giao-khoa.com

3. Hoàn thiện sản phẩm in theo ý tưởng đã định

Thực hiện sản phẩm mĩ thuật bằng kĩ thuật in bản dập theo chủ đề em yêu thích.

Dựa trên ý tưởng và vật liệu đã sưu tập, nghiên cứu, vận dụng những kiến thức đã học, tiến hành phác thảo nét sản phẩm mĩ thuật. Sử dụng vật liệu và kĩ thuật in để thực hiện tranh in bản dập. Có thể kết hợp cắt dán các hoạ tiết thực hiện từ phương pháp in bản dập để tạo hình sản phẩm.

Cần chú ý:

– Sắp xếp cân đối và chặt chẽ các mảng sáng, tối, tạo nhịp điệu cho bài.

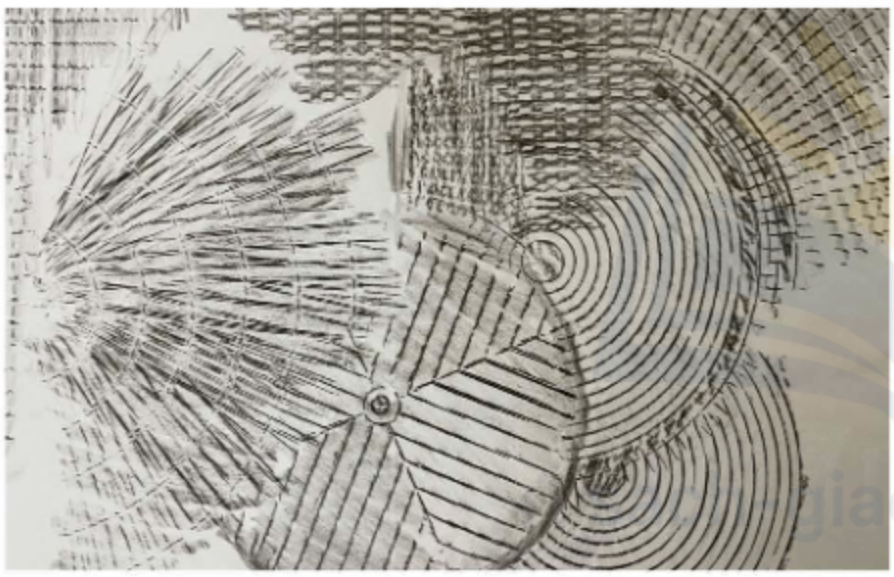
– Xác định các yếu tố nhịp điệu của bố cục khi tìm độ đậm-nhạt của các mảng hình và không gian trong tranh.

– Thể hiện bước phác thảo và xây dựng hình tượng.

– Tạo nền bằng cách sử dụng chất liệu trong thiên nhiên và cuộc sống.

– Sáng tạo hoặc định hình hoạ tiết sử dụng trong bài.

Một số sản phẩm của học sinh

Mỹ Ngọc, *Nón lá*, tranh in bản dập(1)

Nguyễn Thị Mai Hoa, *Ngựa*, tranh in bản dập(2)

Mỹ Anh, *Nghé con*, tranh in bản dập(3)

(1), (2), (3) Nguồn: Tác giả cung cấp

THẢO LUẬN

Trao đổi, thảo luận với các thành viên trong nhóm về sản phẩm đã thực hiện theo các câu hỏi sau:

– Ý tưởng thực hiện của bạn (hoặc nhóm bạn) như thế nào?

– Vật liệu chọn để thực hiện là gì? Có sẵn trong tự nhiên và cuộc sống không? Có lựa chọn sử dụng kĩ thuật phù hợp không?

– Bề mặt của sản phẩm in bản dập thực hiện từ vật liệu thiên nhiên và cuộc sống khác nhau như thế nào?

VẬN DỤNG

Em (hoặc nhóm em) hãy lựa chọn những hoạ tiết trong thiên nhiên, cuộc sống mà mình yêu thích và sử dụng kĩ thuật in bản dập ghi lại. Cắt dán những hình đã in để thực hiện một sản phẩm mĩ thuật.

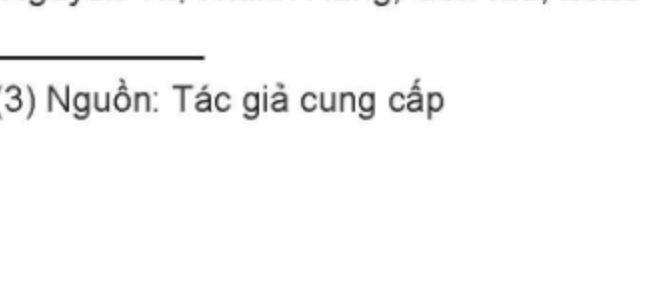
– Bước 1: Tìm ý tưởng thực hiện.

– Bước 2: Chọn hình mẫu từ thiên nhiên và cuộc sống.

– Bước 3: Đặt giấy lên trên hình cần in, dùng bút chì, màu sáp chà xát nhẹ bề mặt hoặc sử dụng phương pháp đập màu, lăn màu lấy chi tiết từ đối tượng in.

– Bước 4: Kết hợp các phương pháp in hoặc cắt dán các chi tiết đã in tạo hình sản phẩm để thể hiện ý tưởng.

Một số sản phẩm của học sinh

Nguyễn Thị Thanh Hằng, *Con rùa*, 2020(1)

Ngô Linh, *Con cá*, 2020(2)

Nguyễn Thị Mai, *Khu vườn*, 2021(3)

(1), (2), (3) Nguồn: Tác giả cung cấp

MỘT SỐ THUẬT NGỮ DÙNG TRONG SÁCH

Thuật ngữ	Giải thích	Trang
bản dập	Là kĩ thuật dập bản với mục đích sao chép nguyên mẫu hoặc một phần thuộc nguyên mẫu để nghiên cứu và học tập	15
chạm khắc	Vạch ra những đường nét, hình hài lên một bề mặt của gỗ, kim loại, đá	15
dao khắc	Là dụng cụ để khắc tranh	8
đồ hoạ tranh in	Là một lĩnh vực sử dụng kĩ thuật in ấn thủ công hoặc bán thủ công để thể hiện và nhân bản tác phẩm	5
in lõm	Là phương pháp in kim loại (đồng, kẽm, nhôm, i-nốc,...) khắc bằng dao, bút nhọn (còn gọi là khắc nguội) hoặc dùng acid ăn mòn (còn gọi là khắc nóng)	5
in xuyên	Còn gọi là tranh in lụa, là phương pháp in thủ công nhờ kĩ thuật ép mực trực tiếp qua mặt lưới xuống sản phẩm	9

sách giáo khoa.com

BẢNG TRA CỨU TÊN RIÊNG NƯỚC NGOÀI

Chữ cái	Tên phiên âm	Tên riêng nước ngoài	Trang
A	An-brếch Đuy-re	Albrecht Dürer	6
C	Ca-na-ga-oa	Kanagawa	7
	Ca-txư-si-ca Hô-cư-xai	Katsushika Hokusai	7
G	Giô-han-nơ Gun-ten-bớc	Johannes Gutenberg	6
H	Han Hô-bê	Hans Holbein	6
M	Mác An	Max Ernst	17
N	Na-tha-ni-en Cu-ri-ê	Nathaniel Currier	11
Ô	Ô-ca-bê	Okabe	11
P	Pôn Cờ-le	Paul Klee	17
R	Rem-brăng	Rembrandt	6
T	Tô-ba Mi-ca	Toba Mika	9
Ư	Ư-ta-ga-oa Hi-rô-si-gê	Utagawa Hiroshige	11
X	Xanh Giê-rôm	Saint Jerome	8

sach-giao-khoa.com

Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam xin trân trọng cảm ơn các tác giả có tác phẩm, tư liệu được sử dụng, trích dẫn trong cuốn sách này.

Chịu trách nhiệm xuất bản:
Chủ tịch Hội đồng thành viên – Tổng Giám đốc NGUYỄN TIẾN THANH

Chịu trách nhiệm nội dung:
Tổng biên tập PHẠM VĨNH THÁI

Biên tập lần đầu: ĐINH THANH LIÊM – NGUYỄN VĂN NGUYÊN
Biên tập tái bản: PHẠM DUY ANH – NGUYỄN VĂN NGUYÊN
Biên tập mĩ thuật: NGUYỄN BÍCH LA
Thiết kế sách: PHẠM THỊ MINH THU
Trình bày bìa: NGUYỄN BÍCH LA
Minh hoạ: NGUYỄN THỊ NGỌC THUỶ
Sửa bản in: TẠ THỊ HƯỜNG – NGUYỄN DUY LONG
Chế bản: CTCP MĨ THUẬT VÀ TRUYỀN THÔNG

Bản quyền © (2022) thuộc Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.

Xuất bản phẩm đã đăng kí quyền tác giả. Tất cả các phần của nội dung cuốn sách này đều không được sao chép, lưu trữ, chuyển thể dưới bất kì hình thức nào khi chưa có sự cho phép bằng văn bản của Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.

MĨ THUẬT 10 – ĐỒ HOẠ (TRANH IN)
Mã số: G1HHXM008h25
In ..... bản, (QĐ .....) khổ 19 x 26,5 cm.
Đơn vị in:.....
Cơ sở in:.....
Số ĐKXB: 6-2025/CXBIPH/244-11/GD
Số QĐXB: .../..... ngày ... tháng ... năm .....
In xong và nộp lưu chiểu quý ..... năm .....
Mã số ISBN: 978-604-0-31101-6

HUÂN CHƯƠNG HỒ CHÍ MINH

BỘ SÁCH GIÁO KHOA LỚP 10 – KẾT NỐI TRI THỨC VỚI CUỘC SỐNG

1. Ngữ văn 10, tập một
2. Ngữ văn 10, tập hai
3. Chuyên đề học tập Ngữ văn 10
4. Toán 10, tập một
5. Toán 10, tập hai
6. Chuyên đề học tập Toán 10
7. Lịch sử 10
8. Chuyên đề học tập Lịch sử 10
9. Địa lí 10
10. Chuyên đề học tập Địa lí 10
11. Giáo dục Kinh tế và Pháp luật 10
12. Chuyên đề học tập Giáo dục Kinh tế và Pháp luật 10
13. Vật lí 10
14. Chuyên đề học tập Vật lí 10
15. Hoá học 10
16. Chuyên đề học tập Hoá học 10
17. Sinh học 10
18. Chuyên đề học tập Sinh học 10
19. Công nghệ 10 – Thiết kế và Công nghệ
20. Chuyên đề học tập Công nghệ 10 – Thiết kế và Công nghệ
21. Công nghệ 10 – Công nghệ trồng trọt
22. Chuyên đề học tập Công nghệ 10 – Công nghệ trồng trọt
23. Tin học 10
24. Chuyên đề học tập Tin học 10 – Định hướng Tin học ứng dụng
25. Chuyên đề học tập Tin học 10 – Định hướng Khoa học máy tính
26. Mĩ thuật 10 – Thiết kế mĩ thuật đa phương tiện
27. Mĩ thuật 10 – Thiết kế đồ hoạ
28. Mĩ thuật 10 – Thiết kế thời trang
29. Mĩ thuật 10 – Thiết kế mĩ thuật sân khấu, điện ảnh
30. Mĩ thuật 10 – Lí luận và lịch sử mĩ thuật
31. Mĩ thuật 10 – Điêu khắc
32. Mĩ thuật 10 – Kiến trúc
33. Mĩ thuật 10 – Hội hoạ
34. Mĩ thuật 10 – Đồ hoạ (tranh in)
35. Mĩ thuật 10 – Thiết kế công nghiệp
36. Chuyên đề học tập Mĩ thuật 10
37. Âm nhạc 10
38. Chuyên đề học tập Âm nhạc 10
39. Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp 10
40. Giáo dục thể chất 10 – Bóng chuyền
41. Giáo dục thể chất 10 – Bóng đá
42. Giáo dục thể chất 10 – Cầu lông
43. Giáo dục thể chất 10 – Bóng rổ
44. Giáo dục quốc phòng và an ninh 10
45. Tiếng Anh 10 – Global Success – Sách học sinh

Website: https://www.nxbgd.vn

KẾT NỐI TRI THỨC VỚI CUỘC SỐNG

ISBN 978-604-0-31101-6

9 786040 311016

Giá: 6.000 đ